

**Katedra Literatury i Kultury Niemiec, Austrii i Szwajcarii  
(od 1. października 2016: Instytut Germanistyki)**



**Uniwersytet Łódzki  
ul. Pomorska 171/173  
91-404 Łódź**

**Zaproszenie na międzynarodową konferencję naukową pt.  
*Dialog sztuk: Literatura i muzyka*  
Łódź 23.-26.03.2017**

Nadużywana teza Hegla o „końcu sztuki“, którą rozumieć można nie tyle jako koniec sztuki, co jako „koniec jej dominującej roli jako uniwersalnej formy orientacji” (A. Gehtmann / Stiefert) została podjęta na nowo przez myślicieli XX wieku – m. in. Heideggera, Arnolda Gehlena i Adorna. Niezależnie od osobistego podejścia do idei postmodernizmu jesteśmy świadkami nieodwracalnie, jak się wydaje, zmieniającego się statusu sztuki, także literatury. Najradykalniej wyraził to Peter von Zima w analizie europejskiej powieści o artyście z roku 2008, stawiając tezę o ubezwłasnowolnieniu sztuki i literatury przez gospodarkę oraz o postępującej marginalizacji sztuki i literatury a także literaturoznawstwa, coraz bardziej ustępującego pola kulturoznawstwu. Reakcją nauki na ów przyspieszony proces zmian spostrzegania oraz wkroczenie mediów w sferę społeczną i psychiczną są na nowo postawione pytania i koncepcje. Jeszcze długo niewyczerpanym źródłem inspiracji może okazać się perspektywa komparatystyki interdyscyplinarnej, w ramach której złożone relacje między literaturą i muzyką, obok innych rodzajów korespondencji sztuk, zajmują ważne miejsce. Intensyfikacja badań w tej dziedzinie przypada dopiero na lata osiemdziesiąte i dziewięćdziesiąte XX wieku (Calvin S. Brown, Steven P. Scher). Wkrótce ukaże się oczekiwany na rynku niemieckojęzycznym tom *Handbuch Literatur & Musik* wydawnictwa De Gruyter z serii „Handbücher zur kulturwissenschaftlichen Philologie 2“ (red. Claudia Benthien / Ethel Matala de Mazza / Uwe Wirth).

Tak muzyka jak literatura są sztukami audytywnymi, dynamicznymi i temporalnymi. Naszą łódzką konferencją chcemy wpisać się w nurt komparatystycznych badań nad związkami między literaturą a muzyką i uczynić to w nawiązaniu do często przywoływanej tezy Oskara Walzela o „wzajemnym oświeclaniu się sztuk” (1917), bazującej na koncepcji heteronomicznej natury sztuk Horacego. Filiacje dotyczą tu zarówno tematyzacji różnie sfunkcjonalizowanych cytatów muzycznych, jak również analogii strukturalno-retorycznych (n.p. „cytat struktury”, mimetyzm formalny). W tym przypadku każda ze sztuk przekracza swój ontologiczny status i zbliża się do sztuki-siostry. Nie ignorując bynajmniej sceptycznej linii w badaniach, która w szczególności dotyczy ostatniego aspektu, chcemy potraktować

muzykę jako pretekst i okazję do refleksji poetologicznej względnie metatekstualnej i semantycznej generowanej przez korespondencje sztuk.

Odwołując się do typologii Stevena Paula Schera skoncentrujemy uwagę na dwóch rodzajach związków: „muzyce w literaturze” (*verbal music* lub też ‘opowiedziana muzyka’: muzyka jako temat dyskursu literackiego i najczęściej występująca forma; a ponadto: *word-music* lub ‘muzyka słowa’, jak również muzyczne paralele formalne i strukturalne) oraz „muzyce i literaturze” lub też „muzyce literatury” (kombinacja kompozycji muzycznej i tekstu literackiego: muzyka wokalna, dzieła słowno-tonalne). W centrum zainteresowania znajdzie się nowożytna i najnowsza literatura niemieckojęzyczna, mile widziane poszerzenie pola widzenia umożliwiłyby jednak także reprezentacje dialogu obu sztuk w literaturze epok dawnych. Do „klasyków” w dziedzinie związków literatury i muzyki należą takie nazwiska jak E.T.A. Hoffmann, Thomas Mann, Heimito von Doderer, Thomas Bernhard, Ingeborg Bachmann, Elfriede Jelinek, Friederike Mayröcker, Gert Jonke. Wspomnieć należy zarówno o bogatej kulturze śpiewu i pieśni okresu od średniowiecza po oświecenie, jak również o autorach Grupy Wiedeńskiej czy literackich eksperymentach w ramach nurtu literatury pop twórców takich jak Rainald Goetz czy Thomas Meinecke. Spojrzeniem chcemy objąć całą paletę gatunków: od liryki (poezja dźwiękowa), poprzez dramat i słuchowisko po prozę i dotyczące jej w sposób szczególny zagadnienie tzw. „muzyczności” dzieła sztuki werbalnej, kiedy typowe dla muzyki relacje paradygmatyczne zostaną przeniesione na literaturę.

Naszą intencją jest wzbogacenie perspektywy germanistycznej o wgląd w niemieckie / austriackie motywy muzyczne i muzykologiczne w literaturze polskiej. Jeśli takie zgłoszenia wpłyną, na co mamy nadzieję, referaty zostaną wygłoszone w języku polskim.

Prosimy o nadsyłanie propozycji Państwa wystąpień w postaci tytułu oraz abstraktu (ca. 900 znaków) a także z podaniem reprezentowanego ośrodka na adres

**[j\\_firaza@poczta.onet.pl](mailto:j_firaza@poczta.onet.pl)**

**[gkubisiak@interia.pl](mailto:gkubisiak@interia.pl)**

Termin zgłoszeń: **15. listopada 2016**

Opłata konferencyjna wynosi 400 zł i obejmuje noclegi, wyżywienie oraz druk planowanego tomu konferencyjnego. Kosztów podróży niestety nie możemy przejąć. Za naszym pośrednictwem mogą Państwo rezerwować noclegi w wyremontowanym hotelu uniwersyteckim. Cieszymy się na Państwa udział.

Prof. dr hab. Joanna Jabłkowska

dr hab. Joanna Firaza

dr hab. Małgorzata Kubisiak